

Przewodnik turystyczny
**ZIMOWE SPŁYWY KAJAKOWE
NA OBSZARZE NGR**
Krzysztof Bogdanowicz

ZIMOWE SPŁYWY KAJAKOWE NA OBSZARZE NADNOTECKIEJ GRUPY RYBACKIEJ

Przewodnik turystyczny

SPIS TREŚCI

Zimowe Spływy Kajakowe na obszarze NGR	3
Szlak kajakowy Noteci	4
Szlak kajakowy Rurzyca	10
Szlak kajakowy Drawy	16
Szlak kajakowy Piławy	22
Szlak kajakowy Dobrzyca	28
Szlak kajakowy Gwdy	34

Copyright by
Fundacja Centrum Aktywności Obywatelskiej
Tekst i zdjęcia Krzysztof Bogdanowicz
<https://www.facebook.com/kbogdanowiczfotografia/>
Przepisy na potrawy z ryb pochodzą z Poradnika Rybnych Warsztatów Kulinarnych
wydanego przez Nadnotecką Grupę Rybacką

Wydanie I, Szydłowo 2021

Wydawca:
Fundacja Centrum Aktywności Obywatelskiej
Wydawnictwo Kresy Zachodnie
ul. Krańcowa 2, 64-930 Szydłowo
www.rarus.eu, e-mail: cao@onet.eu

Opracowanie graficzne i skład:
Studio Projektu Graficznego „ART-WENA” Alicja Noska-Figiel
Piła, 64-920, ul. Hutnicza 24
tel. 501 186 165, e-mail: alicja@noska.pl, www.art-wena.pl

ISBN 978-83-958376-7-8

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w ramach Programu operacyjnego Rybactwo i Morze oraz ze środków Fundacji CAO

Zimowe Spływy Kajakowe na obszarze NGR

Kolejny przewodnik po gminach członkowskich NGR, który oddajemy w Państwa ręce dotyczy uprawiania zimowej turystyki kajakowej na rzekach tu płynących. Największa rzeka północnej Wielkopolski - Noteć przepływa przez sześć gmin członkowskich NGR, siódma gmina – Szydłowo poprzez liczne rzeki przez nią płynące, dopływy Gwdy wpadającej do Noteci w Ujściu, również ma z nią połączenie.

Wybierając rzeki na zimowe spływy kajakowe kierowaliśmy się ich dostępnością przez większość miesięcy w roku, choć wszystko zależy od pogody panującej w danym roku. Rzeki takie jak Piława, Dobrzyca, Rurzyca, Drawa czy Gwda ze względu na swój szybki nurt rzadko kiedy zamarzają. Wszystko oczywiście zależy od warunków lokalnych; na Gwdzie mamy liczne zalewy zbierające wodę na potrzeby elektrowni wodnych, w początkowym biegu Rurzyca aż sześć jezior zamarzających podczas silniejszych mrozów. Piława również potrafi zamarznąć w swoim zalewie w Zabrodziu. Najlepszą porą do uprawiania zimowego kajakarstwa na naszych rzekach jest grudzień, zanim jeszcze mróz skuje pewne fragmenty rzek oraz marzec, gdy nadchodząca wiosna z powrotem uwolni rzeki z okowów mrozu.

Dla zimowego kajakarstwa rekreacyjnego warto również wybierać rzeki z małą ilością przeszkód, bez konieczności przenosek, które mogą być kłopotliwe w warunkach zimowych.

W porze topnienia śniegów i podwyższonego stanu wody dużo emocji dostarczyć mogą mniejsze rzeczki takie jak Pankawa czy Bukówka.

Wybrane przez nas odcinki rzek płynące przez obszar NGR zostały przetestowane w warunkach zimowych przez nasz zespół. Zwracaliśmy głównie uwagę na wszelkie ważne dla bezpieczeństwa turysty kwestie związane z przeszkodami na wodzie, miejscami dogodnymi do wyjścia z wody i odbioru kajaków w razie konieczności ewakuacji. Pamiętajmy jednak, że rzeka zmienia się z dnia na dzień; w miejscach, gdzie jeszcze dzisiaj nie było żadnych przeszkód, jutro zwalone przez bobry lub wicherę drzewo przegrodzić może całe koryto rzeki... Należy wtedy odwołać się do swojego doświadczenia i umiejętności; to, co dla „zwałkowców” będzie dodatkową atrakcją spływu dla kajakarzy rekreacyjnych może stać się przeszkodą nie do przebycia... Nie musimy na siłę udowodniać swoich umiejętności. Zawsze można wyjść z kajaka, nawet ryzykując zamoczenie obuwia (mamy przecież drugie na zmianę) i obejść przeszkodę ładem.

Ze względu na niewielką objętość przewodnika więcej szczegółów dotyczących omawianych tu odcinków poszczególnych rzek przekazujemy na stronie internetowej www.wodyngr.pl.

Fundacja CAO prowadzi również Przedsiębiorstwo Społeczne zatrudniające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym zajmujące się wypożyczeniem kajaków na omawiane w przewodniku rzeki; więcej na stronie internetowej www.kajakok.pl.

NOTEĆ

Jest najważniejszą rzeką obszaru NGR, na długim odcinku aż 72 km płynie przez gminy członkowskie. Znajduje się tutaj aż 11 śluz, z których każda stanowi zabytek techniki.

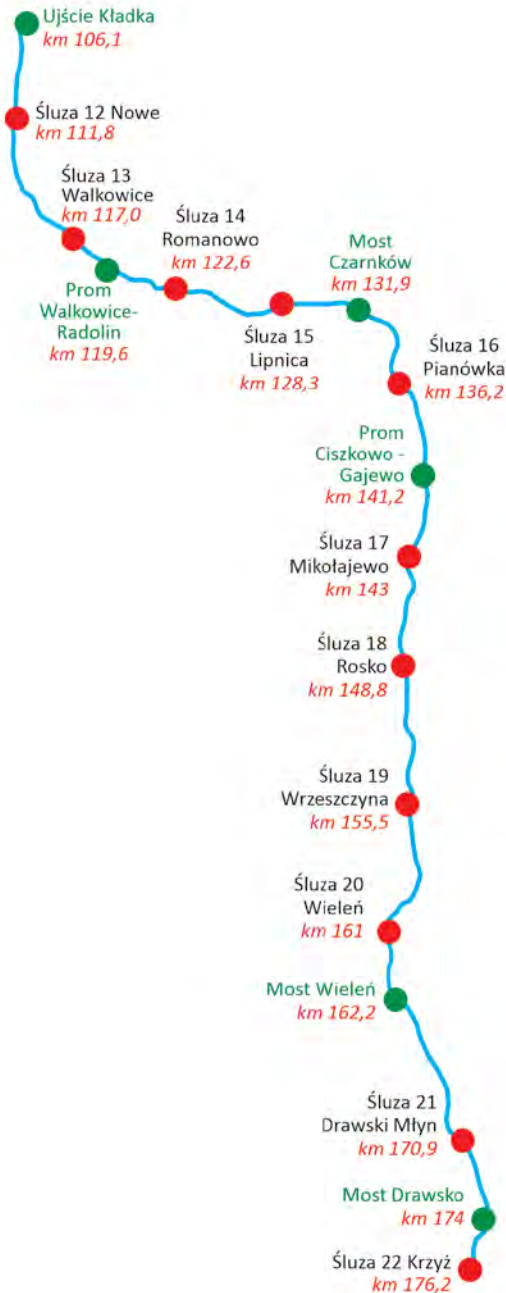
Przeważnie płynie pośród rozległych płaskich łąk, ale zdarzają się odcinki, na których wysokie strome zbocza podchodzą pod rzekę a jej brzegi porastają gęste lasy i zarośla łęgowe. Tak jest na odcinku za Ujściem, gdzie z lewej strony górują nad rzeką wysokie wzgórza aż do miejsca, gdzie Noteć płynąca na zachód, skręca na południe. Rzekę możemy przekroczyć mostem w Ujściu, Czarnkowie, Wieleniu i między Krzyżem i Drawskiem. Dodatkowo działają dwie sezonowe (a także czynne w dni powszednie) przeprawy promowe: z Walkowic do Radolina i z Ciszkowa do Gajewa.

Noteć to siódma pod względem długości i szósta pod względem powierzchni dorzecza rzeka Polski. Długość rzeki wynosi 391,3 km; jest największym dopływem Warty. Źródło Noteci znajduje się Pojezierzu Kujawskim. W Nakle

rzeka łączy się ze sztucznie wykopanym Kanałem Bydgoskim i odtąd aż do swego ujścia (na długości 187 km) jest elementem drogi wodnej Wisła - Odra. Od Nakła do Krzyża na długości 137 km ma charakter rzeki skanalizowanej z 14 stopniami wodnymi (śluzami i jazami). Na odcinku od Nakła do Ujścia zwana jest Leniwą Notecią z powodu niewielkiego nurtu. Dość ospały bieg „leniwej Noteci” zmienia się dopiero po przyjęciu największego dopływu – Gwdy. Od tego miejsca rzeka przyspiesza i zwana jest Żywą Notecią. Ostatnim większym dopływem jest Drawa wpadająca tuż za Krzyżem Wielkopolskim. Ujście do Warty jest w Santoku. Na terenie NGR Noteć jest skanalizowana a znajdujące się tutaj śluzy są dużą atrakcją turystyczną. Rozmieszczone są prawie w jednakowych odległościach od siebie, wprowadzając ciekawe urozmaicenie spływów Notecią. Śluzy wraz ze znajdującymi się na ich terenie obiektami objęte są ochroną konserwatora zabytków. Znajdując się na nich mamy wrażenie jakby czas zatrzymał się tu jakieś 100 lat temu – są swego rodzaju żywym skansenem tech-

Śluza Pianówka na Noteci

niki, do dzisiaj czynnym i spełniającym swoje funkcje.

Prace regulacyjne na Noteci Dolnej przeprowadzono w latach 1863-1915. W rezultacie tych prac, między Nakłem, a ujściem Drawy zbudowano 14 stopni wodnych oraz wykonano 105 przekopów likwidujących zakola rzeki o promieniu poniżej 180 m, skracając bieg Noteci na tej przestrzeni ze 169,8 km na 140,1 km.

Od czasu uruchomienia drogi wodnej Wisła - Odra ranga Noteci urosła do najważniejszego szlaku transportowego północnej Wielkopolski. Po przebudowie szlaku w latach 1905-1915, po Noteci pływały barki o nośności ponad 500 ton. Upadek żeglugi towarowej na Noteci rozpoczął się w latach 80. XX w. Od lat 90. XX w. nie wykonuje się prac bagrowniczych, co spowodowało zamulenie dna i wstrzymanie ruchu jednostek z ładunkami. Spowodowało to proces likwidacji firm żeglugowych, stoczní, portów, przystani i infrastruktury transportowej.

Notec jest częścią Międzynarodowej Drogi Wodnej MDW E70 łączącej porty Morza Północnego z Kaliningradem. Na razie rozwój MDW napotkał na duże trudności na terenie Polski z powodu fatalnego stanu infrastruktury. Notec nie spełnia wymogów MDW i obecnie nadaje się jedynie do ruchu turystycznego w ramach tzw. Wielkiej Pętli Wielkopolski. Elementami tego projektu są wybudowane w latach 20-tych XXI wieku mariny w Czarnkowie i Drawsku, przystań w Ujściu czy Wrzeszczynie. Na rzece zapewniona jest żeglowność jednostek o zanurzeniu do 1,5 metra.

Notec praktyczne

Płynąc Notecią nie napotkamy niespodziewanych przeszkód w nurcie typu zwalone przez bobry drzewa. Odcinki między śluzami pokonamy bez wysiadania z kajaka. Na śluzach będziemy musieli przenosić kajak, gdyż nie działają one zimą. Miejsca dojazdu do rzeki mogą być albo z prawej albo z lewej strony Noteci, w zależności na którym brzegu znajdują się zabudowania będące mieszkaniem obsługi śluzy. Dogodny dojazd asfaltową drogą do samej rzeki jest także przy przeprawach promowych Ciszkowo – Gajewo oraz Walkowice – Radolin. Możliwość awaryjnego schronienia przed niepokodą dają tereny przy śluzach, mariny w Czarnkowie i Drawsku, przystanek we Wrzeszczynie, mosty w Czarnkowie, Wieleniu i Drawsku.

Miejsz do których można podjechać z kajakiem jest zdecydowanie mniej, niż na płynących przez lasy północnej części obszaru rzekach, gdzie liczne drogi leśne, małe mostki umożliwiają dotarcie prawie w każde miejsce na rzece.

Przepływa przez miejscowości, gdzie można poprawić swoje zaopatrzenie: Ujście, Czarnków, Góra, Wrzeszczyna, Wieleń, Drawsko, Krzyż. Można zatrzymać się na przystaniach w Ujściu (kładka przy remizie); zwie-

dzić Ujście stary gród pogranicza polsko - pomorskiego, Czarnków z klimatycznym rynkiem, coraz ładniejszy Wieleń, niewielkie Drawsko czy też powstały z osiedla robotników kolejowych Krzyż.

Szczególnie malownicza jest Notec na koniec zimy, gdy topniejące śniegi powodują wylewy rzeki; jej dolina zamienia się w duże jezioro w którym trudno wypatrzeć koryto rzeki. W średniowieczu bagnista dolina Noteci, porośnięta gęstymi zaroślami stanowiła trudną do przebycia przeszkodę.

Najbliżej z firm kajakowych obsługujących spływy i zajmujących się wypożyczaniem kajaków jest **Wypożyczalnia Kajaków Kotwica** z siedzibą w Górze nad Notecią. Dysponuje ona własną bazą biwakową w tej miejscowości. Telefon do firmy: 669 553 919.

Dolina Noteci objęta jest ochroną przyrody w różnorodnych formach; największy obszar zajmują obszary sieci Natura 2000, często pokrywające się ze sobą. **Nadnoteckie Łęgi i Dolina Środkowej Noteci** chronią ciekawe środowisko przyrodnicze i rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Jesienią i wiosną nadnoteckie łąki odwiedzają stada migrujących ptaków liczące tysiące sztuk. Ciekawy świat ptaków przyciąga rzesez ornitologów.

Śluz Lipica na Noteci

Noteć koło Radolina

Noteć ze służą Walkowice

Do Noteci wpadają płynące przez obszar NGR dwie mniej znane rzeki; od północy przez gminy Trzcianka i Wieleń płynie Bukówka mająca swe ujście za służą w Drawskim Młynie, przez Puszcę Notecką w gminach Wieleń i Drawsko płynie Miała uchodząca do Noteci koło Drezdenka.

BUKÓWKA

Rzeka ma około 50 km długości. Źródła znajdują się powyżej Jeziora Bukowo koło Trzcinna. (Swoje źródła w tej okolicy mają jeszcze Trzcianka i Cieszynka). Wpada do Noteci za służą 21 w Drawskim Młynie. W przeszłości Bukówka napędzała liczne młyny: pierwszym był Młyn Górny (dziś L. Straduń), Młyn Rychlik (obecnie ruina), Młyn Średni, Młyn Górnica, Młyn Kuźniczka, Nowy Młyn (dziś hodowla ryb Jaryń), Młyn Mniszek i ostatni z nich Papiernia Wieleńska.

Bukówka jest trudną rzeką do spływów z powodu już to małej ilości wody, już to bardzo dużej ilości zwalonych drzew w nurcie. Liczne dawne młyny wymuszają uciążliwe przenoski, nieraz po kilkaset metrów. Rzeka ma wiele różnych oblicz; w zależności którym odcinkiem płyniemy wrażenia będą zupełnie inne. Trafiają się długie odcinki pośród łąk, oraz partie w których rzeka wije się w głębokim wąwozie.

Każdy z odcinków ma swoje wady i zalety: w lesie jest duża ilość zwalęk, na łąkach gęste szuwary utrudniające płynięcie. Uciążliwość wynagradzają piękne widoki – w leśnych partiach strome zbocza, ruiny starych młynów oraz spokój i cisza. Trochę uciążliwe są liczne tamy bobrowe. Najlepszą porą do spłynięcia jest wiosna lub inny okres z wysokim stanem wody. Wtedy gładko przepłyniemy nad wszystkim przeszkodami, szuwary jeszcze nie zdążyły porosnąć

więc spływ będzie samą przyjemnością.

Zimą znajdujące się na Bukówce dawne stawy młyńskie w Rychliku i Górnicy zamarzają ograniczając możliwości spływu. W swoim przełomowym odcinku za Kuźniczką rzeka płynie bystro ale ilość przeszkód w nurcie może przyprawić o zawrót głowy. Bukówka to rzeka tylko dla doświadczonych kajakarzy potrafiących radzić sobie z przeszkodami. Zimą drzewa przegradzające rzekę są śliskie i potrzeba wiele wprawy aby sobie z nimi poradzić.

Na Bukówkę ze względu na jej uciążliwość działające w regionie wypożyczalnie nie udostępniają kajaków.

MIAŁA

Miała stanowi mało popularny szlak kajakowy, dostępny tylko przy wyższych stanach wód. Charakteryzuje go duża liczba przenosek, wolny nurt, niskie mostki i inne utrudnienia. Zależnie od ilości wody dostępny od Kruteczka lub Białej (48-54 km). Najpewniej rozpocząć spływ we wsi Biała, położonej około 10 km poniżej źródeł rzeki. Miała jest szlakiem miejscami nieco trudnym i dość uciążliwym z powodu progów wodnych, niskich kładek w miejscowościach. Pod względem krajobrazowym stanowi jedną z najpiękniejszych tras w Wielkopolsce. Na przebycie całej trasy potrzeba 2 dni.

Poniżej wsi Chelst, Miała wartko spływa w szeroką pradolinę do starego koryta Noteci i płynąc tymże korytem jeszcze kilkanaście kilometrów, kończy swój bieg w pobliżu Drezdenka, gdzie łączy się ze Starą Notecią, po której możemy przepłynąć do Drezdenka po drodze napotykać na jaz i konieczność przenoszenia kajaków, a następnie wśród malowniczych łąk przepłynąć do Noteci.

Na Miałej działa wypożyczalnia kajaków Kotwica, która ma swoje bazy w Mężyku i Miałach.

Bukówka przed Rychlickim Młynem

Zimowe warunki na Bukówce

Rurzyca

Przez całe stulecia rzeka zwana była Krępą (stąd nazwa wsi leżącej nad nią, czyli Krępska). Niemcy po zajęciu ziem nadnoteckich mieli zwyczaj zmieniać nazwy lokalne na bardziej niemieckie. Nazwali rzekę Rohrfluss, a po II Wojnie utworzono polską nazwę Rurzyca, będącą błędnym tłumaczeniem niemieckiej.

Rzeka ma zaledwie 25 km długości, natomiast źródła znajdują się w rezerwacie przyrody „Diabli skok” na północ od Szwecji. Jest to głęboki kocioł polodowcowy o stromych brzegach, z którego sączą się małe początkowo

strumyczki. Teren rezerwatu za czasów niemieckich pielęgnowany był w formie parku – usuwano tylko martwe drzewa; obecnie takie drzewa pozostawia się tam, gdzie upadły.

Na stromych zboczach Rurzyca zachowało się wiele pięknych pomnikowych okazów drzew: są wśród nich buki, dęby i sosny.

Rurzyca przepływa przez 6 jezior: są to w kolejności biegu rzeki: Krąpsko Małe, Krępsko Długie, Trzebieszki, Górne, Środkowe, Dąb. Zbocza wokół tych jezior sięgają do 30 metrów wysokości. Głębokość jezior sięga do 20 metrów.

Rurzyca w Trzebieszkach

REZERWAT
DIABLI
SKOK

 Rezerwat przyrody „Dolina Rurzyca” – krajobrazowy. Celem ochrony jest zachowanie cennych zbiorowisk roślinnych, rzadkich i chronionych roślin i zwierząt oraz unikatowego krajobrazu o urozmaiconej rzeźbie, lasów rosnących na stromych zboczach, czystych jezior (Krępsko Górne, Krępsko Średnie, Dąb) tworzących długie ciągi rynnowe oraz pagórkowatego terenu z meandrującą rzeką w głębokiej dolinie.

 Dolina Rurzyca - Specjalny Obszar ochrony siedlisk przyrodniczych NATURA 2000

 Smolary - rezerwat torfowiskowy

JEDZMY RYBY

PSTRĄG W POMIDORACH

1 kg filetów z pstrąga

4 ząbki czosnku, sok z 2 cytryn, 2 szklanki zmielonych pomidorów, 2 cebule łyżka kaparów, 10 oliwek nadziewanych papryką, 4 łyżki oleju, mielona papryka, sól, pieprz

Rybę opłukać, dokładnie osuszyć, oprószyć solą, zmielonym pieprzem i papryką. Posmarować obranym, zmiążdżonym czosnkiem. Skropić sokiem z cytryny. Pokrojoną w plasterki cebulę zeszklić na oleju. Dodać pomidory, kapary i oliwki. Doprawiać do smaku solą i pieprzem. Dusić przez 5 minut. Dodać rybę i dusić pod przykryciem przez kolejne 15 minut.

Rurzyca płynie na całej swojej długości przez lasy, objęte różnymi formami ochrony przyrody. Rzeka płynie w głębokiej dolinie przez jeziora o stromych wysokich brzegach. W miejscach gdzie dolina rzeki rozszerza się brzegi są podmokłe i trudno jest dojść do rzeki. Ułatwieniem jest fakt, że na odcinku od Trzebieszek do stacji kolejowej Płytnica towarzyszy nam w dość dużej odległości od rzeki po lewej stronie leśna droga dopuszczona do ruchu kołowego. Są z niej zjazdy do Piaskinii i do Wrzosów. Znajdują się przy niej leśne miejsca postoju pojazdów – pierwsze za Staromłyńskim Mostem; z niego mamy około 500 metrów do wyżej wspomnianego mostu. Z drugiej strony mostu znajduje się miejsce postoju, do którego można dojechać z Głowaczewa bądź Czechynia.

Pierwszy odcinek rzeki to krótkie odcinki nurtu łączące długie i bardzo długie jeziora. Miejsc do wodowania jest tu niewiele: J. Krapsko Małe pod warunkiem przeciągnięcia kajaka kilkaset metrów przez las, Trzebieszki i Piaskinia

JEDZMY RYBY

PSTRĄG NA GRILA1

Pstrąg z folii (przepis dla 1 szt. porcyjnego pstrąga)

1 szt. pstrąga

dwie szczypty mieszanki ziół (estragon, bazylia, pieprz ziołowy, cząber, tymianek, papryka słodka, czosnek granulowany)

łyżka drobno posiekanej natki pietruszki, 1 średnia cebula, 2 pieczarki

1/3 szklanki piwa (nie mocnego), sól, 70 cm folii aluminiowej.

Rybę umyć, pozbażyć skrzeli, dokładnie natrzeć solą. Środek ryby obficie nafaszrować pokrojoną w pół plastry cebulę i pieczarki przesypane pokrojoną pietruszką. Skórę ryby po obu stronach obficie oprószyć mieszanką ziół po czym zawinąć dokładnie w podwójną folię aluminiową zawijając jeden jej koniec. Przez drugi nie zawinięty koniec folii wlać piwo, po czym tenże koniec dokładnie zawinąć. Zwinęte rogi folii podwinąć do góry. Piec na mocno rozgrzanym grillu lub piekarniku ok. 15 min. **NIE PRZEWRACAJĄC** jej na drugą stronę (w przeciwnym wypadku ucieknie nam sos, bez którego potrawa będzie niekompletna!

Rurzyca koło Rezerwatu Smolary

Rurzyca we Wrzosach

Najpewniejszym miejscem do rozpoczęcia zimowego spływu końcowym odcinkiem rzeki są Wrzosoły. Przy mostku znajduje się kładka z której możemy rozpocząć spływ. Już na starcie musimy bardzo uważać aby wpłynąć w prawą odnogę rzeki, która dużym łukiem omija znajdującą się na lewej odnodze dawną zastawkę rybacką. Początkowo płyniemy pośród łąk, gdzie dostrzeżemy pozostałości starego drewnianego mostku. Rzeka wiję się tutaj w malowniczych zakrętach. Wkrótce wpłyniemy w podmokły las, znak, że zbliżyliśmy się do jeziora Dąb. Płynąc mniej więcej środkiem jeziora, bliżej prawego brzegu kierujemy się na obniżenie linii lasu wskazujące wyptyw Rurzycy z jeziora. Na jeziorze przy lewym brzegu blisko wyptywu mamy kilka pomostów wędkarskich, do których możemy przycumować i ewentualnie zejść na ląd. Wyptyw Rurzycy znajduje się w gęstych trzcinach, które latem powodują konsternację licznych kajakarzy szukających właściwej drogi. Rzeka jest bardzo szeroka ale zarazem płytką.

Niebawem las po prawej stronie odsunie się od rzeki i płyniemy przez pierwszy obszar bagnisk. Z lewej towarzyszy nam wysoka skarpa. Około 1700 metrów od wyptywu z jeziora znajduje się mostek.

Za jeziorem rzeka dopływa do drewnianego mostku. W lewo prowadzi droga pod górę do głównej drogi leśnej; odległość jest duża bo prawie 1000 metrów. Kawałek za mostkiem wpływamy w rozległy obszar bagienny. Nie dziwnym się, kiedy nawet zimą spotkamy tu łabędzią rodzinę. Od paru lat te piękne ptaki upodobały sobie bagienny odcinek Rurzycy. Z prawej strony około 400 metrów od Rurzycy znajduje się jezioro Żabie a wokół niego rezerwat przyrody Smolary. Za pierwszym bagnem następuje odcinek leśny około 500 metrów po czym wpływamy w kolejne bagna, dłuższe od poprzednich, które ciągną się aż do wysokiego mostu dawnej linii kolejowej Wałcz - Złotów. Mostem prowadzi szlak turystyczny niebieski z pilskich Koszyc do Płytnicy. Z mostu mamy około 1100 metrów do przejazdu kolejowego przed stacją Płytnica. Krótki odcinek bystrej wody prowadzi nas do przyczółków po moście drogowym z Zabrodzia do Płytnicy; w oddali widoczny tunel którym rzeka przepływa w nasypie linii kolejowej Piła - Jastrowie. Rzeka staje się płytsza ale płynie za to szybciej. Po nieco więcej niż kilometr zbliża się na odległość około 200 metrów od asfaltowej szosy do Krępska. W pobliżu wsi znajduje się dawne pole biwakowe, z którego już tylko kilkaset metrów do pierwszej przenoski. Dobijamy do lewego brzegu i przenosimy kajaki stromą ścieżką. Wodujemy je przy wyptywie wody z leżących powyżej stawów. Kilkaset metrów dzieli nas od kładki i miejsca zakończenia spływu w pobliżu kościoła w Krępsku. Można podejść samochodem pod samo miejsce zakończenia spływu.

Most dawnej linii kolejowej na Rurzycy

Wyptyw Rurzycy z J. Krąpsko Górne

Drawa

Rzeka ta to lewobrzeżny najdłuższy dopływ Noteci. Bardzo stara i dość zagadkowa jest nazwa rzeki, zachowana w źródłach pisanych od średniowiecza w prawie niezmienionym brzmieniu (Draga, Traga, Trawa, Drave, Dragefluss, Drage). Jej dorzecze obejmuje około 3200 km² (prawie 20% całej zlewni Noteci). Początek bierze w malowniczej rynnowej Dolinie Pięciu Jezior na południe od Połczyna Zdroju, na wysokości ok. 150 m n.p.m. Uchodzi do Noteci poniżej Krzyża, na wysokości 28 m n.p.m.

Długość rzeki wynosi 199 km. W górnym biegu Drawa płynie przez Pojezierze Drawskie, łącząc liczne jeziora, w tym J. Drawsko (drugie co do głębokości jezioro w Polsce - 83 m głębokości). Znaczna część tego fragmentu jej zlewni objęta jest ochroną w Drawskim Parku Krajobrazowym.

Środkowy bieg Drawy, poniżej jez. Lubie, wiedzie przez teren dużego poligonu wojskowego. Charakter rzeki jest tu inny: zmniejsza się ilość przepływowych jezior. Krótki odcinek poniżej jez. Lubie ma charakter przełomu, w którym spa-

dek rzeki sięga 2,67. Na terenie poligonu, w Starym Potoku istnieje elektrownia wodna. Bieg rzeki sztucznie skrócono, odcinając zastawką dawne koryto, tzw. Starą Drawę i przerzucając wody do dawnego dopływu - Prostyni. Odcinek od miejscowości Prostynia do Drawna jest fragmentem rzeki o najmniejszym spadku. Rzeka przyjmuje z lewej duży dopływ - Drawicę i kilka mniejszych. Jez. Dubie koło Drawna jest ostatnim jeziorem, przez które rzeka przepływa.

Poniżej jez. Dubie spadek Drawy znów rośnie. Przełomowy odcinek rzeki ma tym razem kilkanaście kilometrów długości. Spadek zmniejsza się tylko w obrębie wpływów zbiornika elektrowni wodnej w Kamiennej. Dolina rzeki objęta jest ochroną w Drawieńskim Parku Narodowym. Rzeka przyjmuje z lewej dwa największe dopływy - najpierw Korytnicę, a później Płociczną. Poniżej ujścia Płocicznej spławna i szeroka rzeka o stosunkowo niewielkim spadku płynie jeszcze ponad 20 km przez Puszcę Drawską, przyjmując z prawej strony Mierzęcką Strugę, do ujścia do Noteci koło Krzyża.

Pole biwakowe nad Drawą przy L. Dębina

Drawieński Park Narodowy - obejmuje jeden z najcenniejszych obszarów przyrodniczych w Polsce, a zarazem jest jednym z najmniej popularnych i zatłoczonych parków narodowych w Polsce. Wg danych Polskiej Organizacji Turystycznej notuje on frekwencję ok. 25 tys. turystów rocznie, co czyni go drugim, najrzadziej odwiedzanym parkiem w Polsce - mniej gości jest tylko w Narwiańskim PN (12 tys.).

Proponowany przez nas odcinek do zimowego spływu kajakowego Drawy wiedzie od Starego Osieczna do Łokacza Wielkiego. Wzdłuż lewego brzegu towarzyszy nam na całej długości leśna droga miejscami zbliżająca się do rzeki na kilkadziesiąt metrów. Na tym brzegu znajduje się tylko jedna kładka dla kajaków koło L. Dębina (gospodarstwo agroturystyczne tel. 502 130 143), prywatny pomost pensjonatu Dragefeld w Stefanowie (728 843 839) oraz Meta na Drawie (662 728 361). Na prawym brzegu są trzy pola biwakowe - Kotlina, Hutnik i Przeborowo. Na polach biwakowych są wiaty z miejscem na ognisko. Wzdłuż prawego brzegu droga wiedzie do L. Kotlina. Dojechać można też od strony Drawin aż po Przeborowo.

Spływ rozpoczynamy w dawnym porcie rzeczonym w Starym Osiecznie. Obecnie to rozległa łąka przy moście. Są tu wiaty i miejsce na ognisko. Rzeka niesie szybko i wkrótce nikną nam z oczu zabudowania wsi. Drawa wpływa w gęste lasy po obu brzegach, wijąc się od zakrętu do zakrętu. Płynąc zimą możemy wypatrywać na stromych zboczach nad rzeką ruin bunkrów Wału Pomorskiego. Jest ich tak dużo, że łatwo stracić rachubę. Na wysokim stromym prawym brzegu znajduje się mały biwak z wiatą przeznaczony dla turystów rowerowych. Na od-

cinku za tym biwakiem, w odległości niecałych 500 m od rzeki znajduje się ciekawy dwukondygnacyjny bunkier, jeden z większych na całym Wale. Pierwszy pomost dla kajaków jest na polu biwakowym Kotlina (wjazd samochodem). Stąd od ujścia Mierzęckiej Strugi (ładny szlak kajakowy 14 km z Mierzęcina) do Drawy dzieli nas ponad 3 km. Drawa zatacza tu dużą pętlę a teren z uwagi na oddalenie od osad ludzkich jest miejscem bytowania dzikiej zwierzyny. Zaledwie 1700 m. dzieli nas od ujścia kolejnej rzeki, Szczucznej, płynącej od Przesiek (dawniej były na niej dwa młyny, ruiny młyna w Pilsku 250 m). Od ujścia rzeki mamy 2600 m do biwaku Hutnik na terenie dawnej leśnej osady, gdzie niegdyś była huta szkła. Kolejne 1500 m dzieli ten biwak od kładki kajakowej w Dębnie, (tylko 120 m do drogi). Po kilometrze spotykamy tablicę kilometrową 12,5 km. Płynąc kolejne 2500 m jesteśmy na biwaku w Przeborowie. Stąd tylko 10 km dzieli nas od ujścia Drawy do Noteci. Od Przeborowa na prawym brzegu rzeki towarzyszyć nam będą łąki, las pozostanie po lewej stronie; wkrótce i on zniknie ustępując miejsca łąkom. Razem z lasem od rzeki odsunie się leśna droga, która biegła wzdłuż rzeki od Osieczna. Z biwaku mamy 3500 m do pensjonatu Dragefeld z pomostem kaja-

Nadrzeczne łąki nad Drawą

Leśny odcinek Drawy

kowym. Nad rzeką pochyla się pomnik przyrody - potężny dąb.

Od Stefanowa do ujścia rzeki Pokrętej na prawym brzegu dzieli nas 800 m. (do szosy w Drawinach 300 m). Za 1400 metrów kolejna tablica szlaku (5 km) a za 500 metrów Meta Na Drawie.

Ochrona przyrody nad Drawą

Na omawianym w przewodniku odcinku Drawa płynie przez **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Lasy Puszczy nad Drawą”**. Jest to duża ostoja leśna z dominującym borem sosnowym z dużymi płacami buczyn nad Drawą. Ostoja jest najważniejszym w Polsce miejscem bytowania rybołowa ze względu na liczne stawy rybne i jeziora. Jest to również ważne w skali kraju łęgowisko bielika, kani rudej, puchacza.

Lewy brzeg rzeki, leżący na terenie gminy Krzyż Wielkopolski objęty jest ochroną jako **Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza nad Drawą”**.

Okolice leśniczówki Dębina to miejsce występowania **licznych dębów – pomników przyrody**. Jest ich coraz mniej,

bo wiele z nich usycha i zostają ścięte ze względów bezpieczeństwa. Szczególnie dużo ich jest na leśnej drodze wiodącej w stronę leżącej na drugim brzegu osady Hutniki.

Na dawnym cmentarzu w Stefanowie rosną **pomnikowe lipy**. Niestety i one ulegają niszczącemu upływowi czasu i cześć z nich leży zwalona na ziemi.

Nad samą Drawą w dawnym Steinbornsgut (obecnie Pensjonat nad Drawą) stoi **majestatyczny dąb**.

Wypożyczalnia kajaków na Drawę

W Nowym Osiecznie tuż przy rzece działa **Agroturystyka Gęsiniec**, która poza noclegami w starym domu „z klimatem” oraz na polu namiotowym wypożycza kajaki na spływy po Drawie. W Łokaczu wielkim działa **„Meta na Drawie”** organizująca spływy kajakowe nie tylko po Drawie. Pomocny właściciel zna okolice jak mało kto i na pewno doradzi, co jeszcze warto zobaczyć nad Drawą i Notecią.

- Meta na Drawie tel. 662 728 361
- Gęsiniec tel. 790-224-205

Piława

Jest to prawy (najdłuższy) dopływ Gwdy. Płyynie na Pojezierzu Południowo-pomorskim. Rzeka zaczyna bieg od jeziora Komorze i dalej płynie kolejno przez jezioro Rakowo, Brody, Strzeszyn, Kocie i największe jezioro w jej biegu - Pile dalej płynie przez jeziora Dołgie i Berlińskie, lasy Puszczy Drawskiej i Równinę Wałęcką. Do Gwdy uchodzi we wsi Dobrzyca. Przed II wojną światową wzdłuż Piławy Niemcy zbudowali pas umocnień wojskowych Wału Pomorskiego. Rzeka nie ma zbyt wielu dopływów – w okolicach Starowic wpada do niej niewielki strumień a następnie dopiero Dobrzyca. Według obecnych poglądów jej głównym dopływem jest Dobrzyca z Piławką, chociaż przez długie wieki uważano, że to Piława wpada do Dobrzycy!

Piława to bardzo ciekawa rzeka, płynąca przez zróżnicowane tereny. W swoim górnym biegu jest zaledwie płytkim i wąskim strumieniem łączącym liczne jeziora, w środkowym biegu jest osi

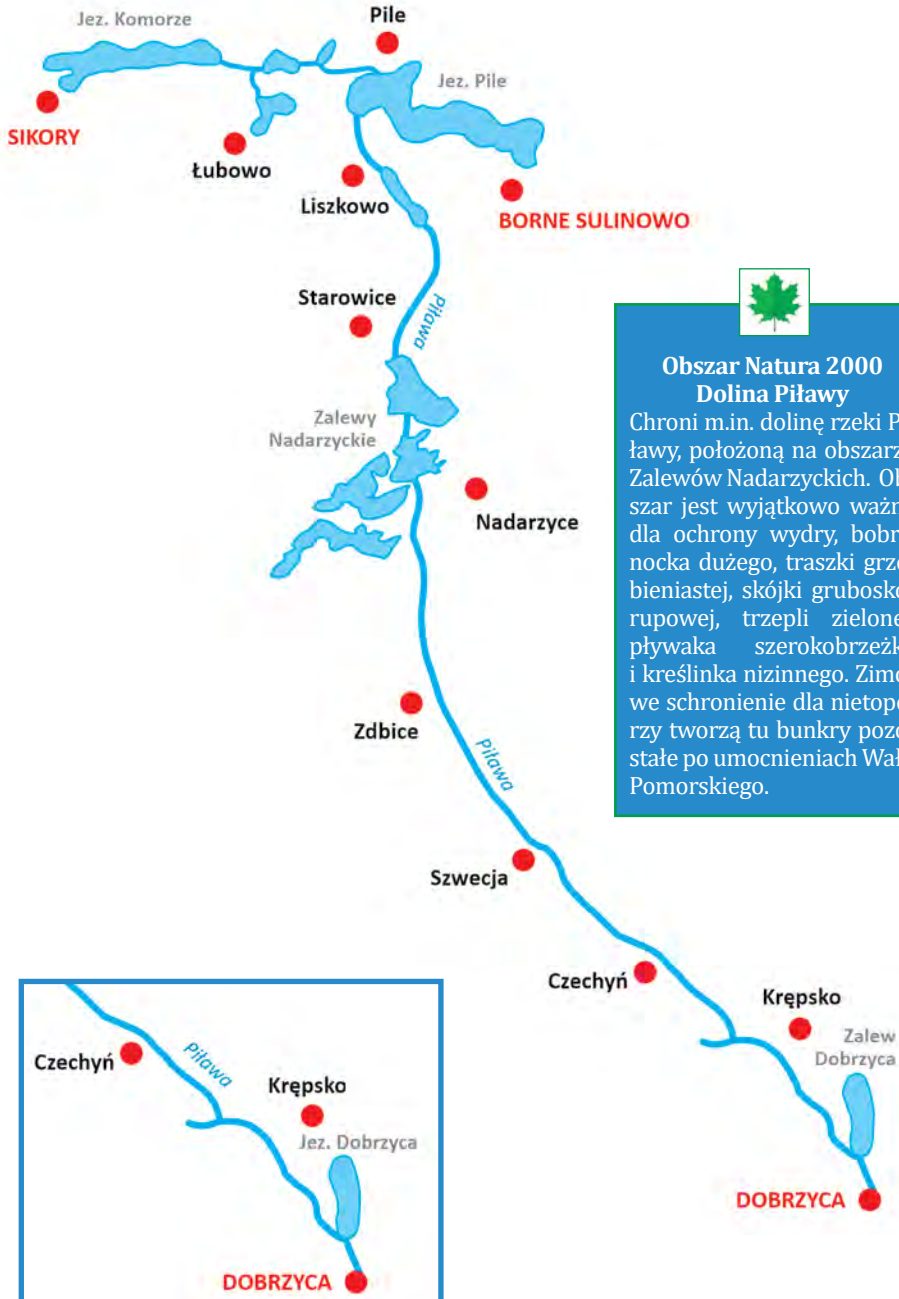
umocnień Wału Pomorskiego (jazzy i liczne bunkry), potem płynie w malowniczej scenerii Zalewów Nadarzyckich; od Nadarzy do Szwecji płynie przez rozległe lasy; od Szwecji do swego ujścia do Gwdy we wsi Dobrzyca jest całkiem sporą rzeką. Długość całej rzeki wg. wykonanych przez nas pomiarów GPS to 88 km.

Środkowy bieg rzeki to dawne obszary pogranicza polsko – pomorskiego; świadczą o tym rozległe lasy i puste przestrzenie: działa duży poligon lotniczy w Nadarzycach na zachód od rzeki; na wschód od niej przez całe dziesięciolecia był ogromny poligon wojsk radzieckich z centrum w Bornym Sulinowie.

Większość biegu rzeki prowadzi przez sosnowe lasy, jedynie w miejscach gdzie ludzkie osady zbliżają się do rzeki brzoogi pokrywają łąki. Lasy te są chronione w ramach **Obszaru Natura 2000 Puszcza nad Gwdą**. Jest to jeden z najważniejszych w kraju terenów lęgowych gągoła, dzięcioła czarnego, lerki, lelka, bielika oraz ważna ostoja puchacza i włośchatki.

Pole biwakowe nad Piławą

Obszar Natura 2000 Dolina Piławy

Chroni m.in. dolinę rzeki Piławy, położoną na obszarze Zalewów Nadarzyckich. Obszar jest wyjątkowo ważny dla ochrony wydry, bobra, nocka dużego, traszki grzebieniastej, skójkii gruboskorupowej, trzepli zielonej, pływaka szerokobrzeżka i kreślinka nizinnego. Zimowe schronienie dla nietoperzy tworzą tu bunkry pozostałe po umocnieniach Wału Pomorskiego.

Do zimowego spływu polecamy odcinek Czechyń – Dobrzyca. Długość tego odcinka wynosi prawie 20 km; można go podzielić na kilka części: od Czechynia do mostu w Zabrodziu (5100 m) >> do spalonego mostu (3500 m) >>>> do biwaku Krępsko (4300 m) >> do mostu w Dobrzycy (5200 m) >> pomost kajakowy (1700 m). Na odcinku Czechyń – Zabrodzie po obu stronach Piławy, w pewnym oddaleniu będąc leśne drogi z zakazem wjazdu pojazdów silnikowych.

Spływ rozpoczynamy przy moście drogowym w Czechyniu na prawym brzegu rzeki. Początkowo możemy spotkać trochę więcej drzew w nurcie, które przy wysokim stanie wody miniemy bez przeszkód. ach często pokazują się piękne stare dęby, jeszcze nie podgryzione przez bobry. Tuż za mostem za pierwszym zakrętem w lewo pole biwakowe (**Czechyńskie Sióło** tel. 608 399 752) gdzie możliwość wyciągnięcia kajaka gdyby trzeba się było przebrać....

Ładna wysoka piaszczysta skarpa z lewej. Z czasem nurt staje się wolniejszy a rzeka szersza; oznacza to, że dopływamy do Zabrodzia – po lewej stronie rzeki pole biwakowe (**Stanica u Stasia**, tel. 67 216 02 32) Przepływamy pod niskim mostem i wpływamy na szeroki zalew. (**Agroośka**, tel. 67 216 02 34). Kończy się on przed wysokim mostem dawnej linii kolejowej Wałcz – Złotów (tej samej, na której stoi piękny most na Rurzycy). Tutaj musimy przenieść kajaki z prawej strony dobre kilkadziesiąt metrów. Uwaga przy

wodowaniu kajaka - stromy, wysoki brzeg nie ułatwia zadania. Początkowo jest bardzo dużo kamieni w rzece, jeszcze niezbyt głębokiej, jednak po krótkim czasie woda zasilająca ją z lewej strony – ze stawów hodowlanych sprawia, że jest coraz głębiej i płynie się dobrze. Na lewym wysokim brzegu zabudowania Zabrodzia.

Mijamy mały mostek łączący Zabrodzie z Tarnowem, a nieco dalej z prawej strony dopływa do Piławy Dobrzyca. Odtąd rzeka robi się szersza, szybsza i płynie się łatwiej. Płyniemy między łąkami i omijamy stojące w wodzie filary spalonego drewnianego mostu. Wśród łąk z obu stron dopływamy do tunelu, w nasypie linii kolejowej Piła – Szczecinek. Kolejny most, tym razem drogowy na drodze Stara Łubianka - Krępsko, a za

nim po lewej pole biwakowe (**Stanica Krępsko** wiaty, stawojka tel. 608 517 929) z możliwością rozpalenia ogniska. Teraz czeka nas długi leśny odcinek – do najbliższego miejsca, gdzie można odebrać kajaki mamy ponad 5 km.

Przed Dobrzycą most betonowy, a za nim coraz szerszą rzeką wpływamy na zalew Dobrzycki. Gdzieś tu łączą się wody Piławy i Gwdy. Przed sobą mamy elektrownię wodną w Dobrzycy - przenoska jest z lewej strony przez teren elektrowni. Kilkaset metrów za elektrownią po prawej stronie przed mostem drogowym jest pomost dla kajaków. Można też popłynąć kilkaset metrów dalej i wpłynąć w Głomię, nad którą restauracja **Stary Młyn**, czynna tylko w sezonie, tel. 608 430 825.

Most dawnej linii kolejowej nad Piławą

Jedna z wielu tablic edukacyjnych ustawionych nad rzekami północnej Wielkopolski

Historia rybactwa obszaru NGR

Obszar siedmiu gmin członkowskich NGR ma bogate tradycje gospodarki rybackiej prowadzonej głównie na stawach. Wiele z istniejących obecnie gospodarstw rybackich to spadkobiercy tradycji zapoczątkowanej przez Państwowe Gospodarstwo Rybackie z siedzibą w Oleśnicy koło Chodzieży. W wyniku prywatyzacji z lat 90-tych XX wieku majątek przedsiębiorstwa w dużej mierze przejęli jego byli pracownicy. Nieliczne gospodarstwa, działające na mniejszych ciekach wodnych powstały w wyniku mozolnej pracy ich właścicieli budujących swoje stawy od podstaw. Najmniejszą grupę podmiotów stanowią gospodarstwa jeziorowe. Przeważają gospodarstwa karpiove.

Na opisanych w przewodniku rzekach o szybkim nurcie płynących przez gminę Szydłowo usadowiły się gospodarstwa typu łososiowego, w większości nowoczesne obiekty wybudowane jeszcze przez PGR w Oleśnicy. Część gospodarstw specjalizuje się w wylęgu ryb. Największą skalę tej działalności osią-

gnęło gospodarstwo rybackie „Tarnowo”, które prowadzi sprzedaż do odbiorców z całego świata. Łącznie na terenie NGR działa 43 hodowców stawowych i 7 użytkowników jezior. Sektor rybacki zatrudnia łącznie około 150 osób.

NGR

Nadnotecka Grupa Rybacka utworzona została w dniu 27 lipca 2009 roku przy udziale przedstawicieli sektora rybackiego i wsparciu przedstawicieli lokalnych władz samorządowych w celu wdrażania założeń osi 4 PO RYBY 2007-2013. W latach 2010-2015 NGR wdrażała LSROR na terenie siedmiu gmin, z których tylko pięć pokrywa się z obecnym obszarem (Człopę i Wałcz zastąpiły Czarnków i Chodzież). Na przestrzeni lat NGR przeprowadziła 26 projektów aktywizujących społeczność lokalną, 45 inicjatyw informujących o działalności NGR i wdrażaniu Strategii, przeszkolono ok. 100 osób w związku z aktywizacją zawodową, ponad 80 beneficjentów złożyło ok. 200 wniosków.

Badanie dojrzałości ryb do rozrodu w gospodarstwie rybackim „Tarnowo”

Zimowa Piława

Po spływie Piława

DOBRZYCA

Rzeka dorzecza Noteci, długości ok. 60 km, spadku 70 m, prawy dopływ Piławy. Wypływa na wschód od Czaplina i płynie w kierunku południowo-wschodnim. Dopiero za jeziorem w Machlinach wcina się głęboko w podłoże i tworzy wydawną dolinę. Płynie w większości przez tereny leśne z dużą aktywnością bobrów. Uważana jest za rzekę trudniejszą od Piławy i Rurzyca, dlatego też ruch kajakowy na niej jest zdecydowanie mniejszy. Nagrodą za trudy szlaku będą fragmenty bajecznej dzikiej przyrody. Koło Iłowca rzeka przyjmuje z lewej odpływ obu jezior Busino; w korycie rzeki widoczne są resztki rozebranego młyna. Z drugiej strony dopływy Świerczyniec i Kłębowianka. Od tego miejsca do rzeki podchodzi urodzajna równina Karsiboru; tylko lewy brzeg rzeki porasta las. Podobnie jest przy Dobrzyca, Golcach i Rudnicy. Za Iłowcem rzeka mija dawny folwark Dobrzyca. Tereny te były miejscem pierwszego udanego przełamania Wału Pomorskiego.

Poniżej Golc Dobrzyca przyjmuje wody odpływu z J. Golce (długi tylko na

150 m ale szeroki i zasobny w wodę). Wkrótce z prawej strony kolejny dopływ - Świniarka. Potem Dobrzyca ponownie staje się potokiem leśnym; Na wschodnim brzegu w dawnych czasach wykopano kanał, który przyjmuje wody z Dobrzyca i poprzez łąki (nawadniając je) kieruje je z powrotem do rzeki. Kiedy nadchodziła pora mielenia ziarna, kanał był zamykany a cała woda kierowana na młyny.

W miejscu gdzie Dobrzyca skręca na wschód przyjmuje wody Piławki i Żydówki. Nieco dalej wpada do niej Zdbiczna bogata w wodę (wypływa z głębokiego na 30 m J. Zdbiczno). Na przeciwnym brzegu ciekawy las, gdzie rosną rzadkie rośliny. Obok resztki dawnego grodu „Debris”, z którego pozostały tylko wały obronne. Przy Ostrowcu las ponownie odsuwa się od rzeki. We wsi rzeka dzieliła się niegdyś na 3 ramiona, dwa z nich płynęły przez młyny i ponownie się łączyły. Wkrótce za mostem drogowym stał kiedyś wysoki most kolejowy przerzucony nad rzeką, z którego pozostał wysoki przyczółek. Za wybudowaniami Ostrowca Dobrzyca po raz ostatni staje się leśnym potokiem.

Rozelewisko Dobrzyca w Czapl Młyn

Rezerwat przyrody Golcowe Bagno

Rezerwat o powierzchni 123 ha chroni jedno z największych na Pomorzu dynamicznie rozwijających się torfowisk. Ma formę płaskiego trzęsawiska uginającego się i kołyszącego pod wpływem stąpania.

Porośnięte jest mszakami, skarłatymi sosenkami oraz pokryte oczkami wodnymi, z jednym większym jeziorkiem dystroficznym. Szata roślinna gatunkowo jest uboga, mało urozmaicona, jednak rosną tu gatunki bardzo rzadkie, w innych rejonach Polski stwierdzone za wymierające.

Szlak kajakowy Dobrzyca

Na spływ zimowy proponujemy odcinek od Czapli Młyna do ujścia rzeki do Piławy (skończyć można wcześniej w Tarnowie lub nieco dalej na spalonym moście w Zabrodziu). Długość trasy to niespełna 15 km z kilkoma możliwościami zakończenia spływu wcześniej. Od Wiesiółki do Tarnowa rzecze towarzyszy przebiegająca równoległe do niej droga asfaltowa.

Koło osady Czapla Młyn Dobrzyca podchodzi mocno pod wyżynę Różewa i tylko na lewym brzegu rozciąga się las. Prawy brzeg jest wysoki i na nim to ostrożnie schodząc w dół wodujemy kajaki. Rzeka płynie wartko. Koło Wiesiółki napędzała jeszcze w latach 50 - tych ubiegłego wieku kuźnicę żelaza. Za pozostałościami po nie dopływamy do młyna w Wiesiółce i ostrożnie spływamy między filarami dawnego jazu. Dwa kilometry poniżej wsi na zalesionym prawym brzegu góruje Góra Bukowa ze starym wałem po grodzisku. Góra wznosi się na 60 m nad dolinę rzeki. U podnóża góry liczne źródła. Wkrótce na trasie spływu most drogowy do leśniczówki Dobrzyca.

Kawałek dalej Dobrzyca skręca mocno na północ, aby ominąć wysoki zalesiony cypel. Rosną tutaj piękne bukowe lasy na stromych zboczach.

Wyptywając zaś na otwartą przestrzeń łąk zbliżamy się do Tarnowa. Przed mostem drogowym przybijamy

do lewego brzegu, czeka nas tutaj przenoska wzdłuż gospodarstwa rybackiego. Kiedy płyniemy dalej przez Tarnowo, przepływając pod niską kładką i zbliżamy się do kolejnej przenoski przez jaz Tarnowo i teren gospodarstwa rybackiego Pstrąg. Tutaj rzeka napędzała dawniej ostatni na swojej drodze młyn, położony na naturalnej wyspie. Po zwodowaniu kajaków płyniemy dalej obok pola biwakowego firmy Info – Kajak. Mijamy kolejny most w Tarnowie i zbliżamy się do połączenia z Piławą. Jeśli jeszcze nie zakończyliśmy spływu na którymś z mostów w Tarnowie płyniemy do spalonego mostu gdzie jest możliwość zakończenia spływu. Dawniej uważano, że to Piława wpada do Dobrzyca, ponieważ Piława była w tym miejscu 4 razy mniejsza od Dobrzyca; po utworzenie zalewu

w Zabrodziu sytuacja zmieniła się nieco i obie rzeki wyglądają na mniej więcej równe sobie.

Razem na Dobrzyca było niegdyś 9 młynów; spławiano nią tratwy do Gwdy.

TARNOWO

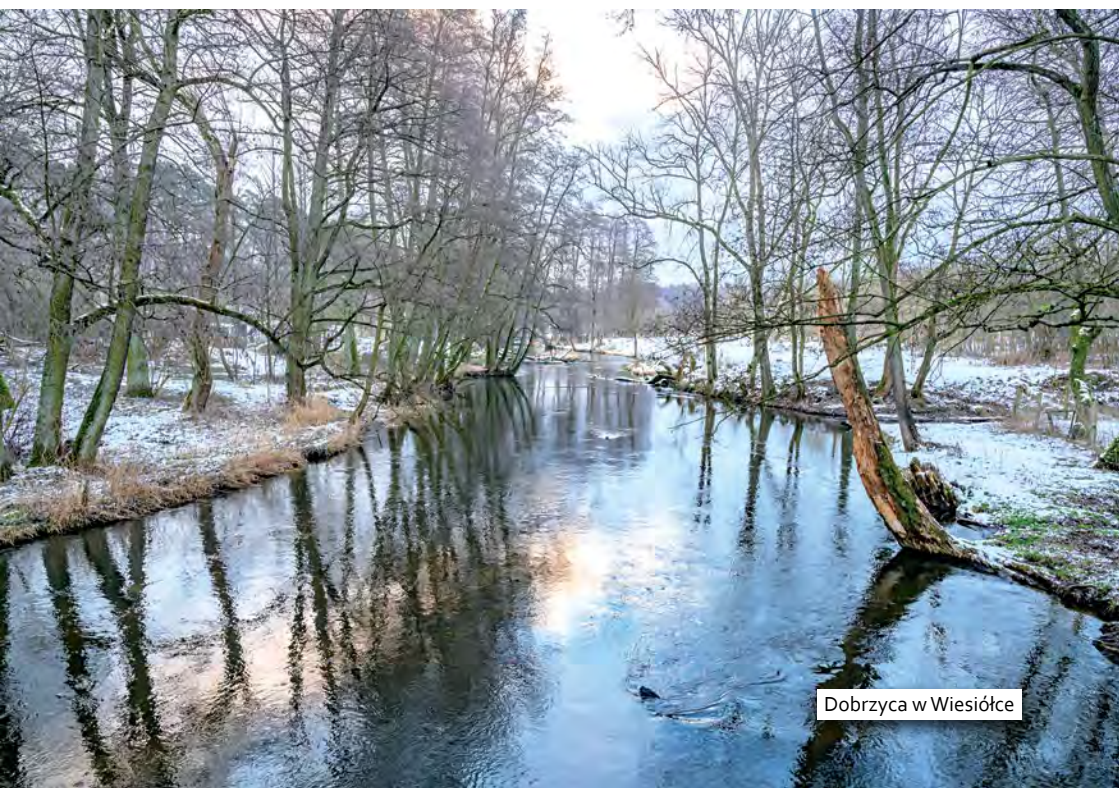
Turystyczna stolica Gminy Szydłowo; swoją siedzibę ma tutaj najdłuższa działająca wypożyczalnia kajaków.

INFO KAJAK

Dysponuje własnym polem biwakowym chętnie odwiedzanym przez tury-

Dobrzyca koło Bukowej Góry

Dobrzyca w Wiesiołce

stów. Słynie z gościnności gospodarzy, smacznego placka drożdżowego gaździny i kulinarnego przeboju jakim jest pstrąg po komandorsku własnoręcznie przyrządzany przez szefa firmy. Właściciel służy radą odnośnie wyboru trasy kajakowej i okolicznych miejsc wartych zobaczenia. Telefon do firmy 608 517 929. Strona internetowa www.splywy-kajakowe.eu

We wsi zlokalizowane są także gospodarstwa rybackie i restauracja rybna serwująca smaczne potrawy.

Gospodarstwo rybackie Pstrąg

Gospodarstwo pstrągowe oparte na naturalnym zasileniu rzeki Dobrzycy. Zajmuje się kompleksową hodowlą pstrąga alpejskiego i tęczowego w pełnym cyklu hodowlanym. Na terenie gospodarstwa funkcjonuje też sklep firmowy, restauracja rybna, wiata konferencyjno-biesiadna oraz łowisko specjalne. Gospodarstwo powstało w roku 1991; zbudowane przez Antoniego Pirtań. Prowadzone jest nadal jako gospodarstwo rodzinne.

Gatunki dominujące: pstrąg alpejski, pstrąg tęczowy. Pozostałe gatunki: jesiotr, tołpyga, karp, tilapia, sum, węgorz, sielawa, amur. Jedno z największych łowisk specjalnych typu pstrągowego, Bogata oferta rekre-

acyjno-rozrywkowa dla całych rodzin. Możliwość organizacji imprez okolicznościowych. Sklep rybny czynny jest codziennie oprócz poniedziałków.

Gospodarstwo rybackie „Tarnowo”

Gospodarstwo korzysta z wód rzeki Dobrzycy dla chowu pstrągów i jesiotrów. Można zobaczyć tu pstrągi tęczowe i potokowe oraz kilka gatunków ryb jesiotrowatych: bielegi, jesiotry syberyjskie i rosyjskie, sterlety i siewrugi. Obiekt zbudowano w latach 1978 - 1980, wykorzystując po raz pierwszy w Polsce amerykańską konstrukcję stawu rynnowego tzw. „raceway”. Hodowane są ryby łososiowate: pstrąg tęczowy, pstrąg potokowy; Jesiotrowate: bielega, j. rosyjski, j. syberyjski, sterlet, siewruga

Restauracja Rybi Puzon

Restauracja pięknie położona nad brzegiem Dobrzycy. Powstała w 2015 roku, łącząc zamiłowanie właściciela do kuchni, ryb i muzyki. Restauracja Rybi Puzon mieści się na ośrodku hodowli ryb łososiowatych. Jest kolejnym etapem rozwoju dawnego gospodarstwa rybackiego, następcą sezonowej smażalni pstrągów, która funkcjonowała w tym miejscu od 2009 roku.

JEDZMY RYBY

PSTRĄG NA GRILA 2

Pstrąg z folii z cebulą i czosnkiem (przepis dla 1 szt. porcyjnego pstrąga)

1 szt. pstrąga

dwie szczypty mieszanki ziół (estragon, bazylia, pieprz ziołowy, cząber, tymianek, papryka słodka, czosnek granulowany)

1 średnia cebula, 2 ząbki czosnku, masło, sól, 70 cm folii aluminiowej

Rybę umyć, pozbawić skrzeli, natrzeć solą. Grzbiet ryby naciąć w kilku miejscach w poprzek ciała ryby w ten sposób, aby w nacięcia zmieściły się plasterki czosnku. Środek ryby nafaszerować pokrojoną w pół plastry cebulę. Skórę ryby po obu stronach oprószyć mieszanką ziół i zawinąć w podwójną folię aluminiową, natartą masłem, zostawiając jednak nieco luzu u góry i nie zawijając końców folii. Piec na rozgrzanym grillu lub piekarniku ok. 15 min - 5 min na stronie „szwu” folii, po czym 10 min. Po drugiej stronie.

Tunel z drzew na Dobrzycy

Dobrzyca z mostu do L. Dobrzyca

Gwda

Gwda - jest największym prawym dopływem Noteci. Długość rzeki wynosi 145 km a długość szlaku kajakowego 136 km. Początek szlaku kajakowego znajduje się w Drężnie nad J. Studnica. W swoim górnym biegu przepływa przez szereg dużych jezior a następnie przez leśne obszary Puszczy nad Gwdą będące prawdziwym rajem dla kajakarzy. Dorzecze Gwdy jest największe na Pomorzu Zachodnim. Dopływy rzeki takie jak: Dołga, Czernica, Szczyra, Debrzynka oraz inne opisywane w naszym przewodniku są znane wodniakom w całym kraju. Rzeka jest malowniczym i nieco uciążliwym szlakiem z uwagi na kilka spo-

rych przenosek wokół starych elektrowni wodnych: Podgaje, Jastrowie, Ptusza, Dobrzyca i Koszyce. Ponadto konieczne są przenoski przy fabryce w Tarnowskim Młynie i mniejszych elektrowniach w jej górnym biegu. Łącznie mamy tu 13 przenosek.

Do największych atrakcji Gwdy zaliczają się bystrza koło Plecemińska, które opisujemy w przewodniku. W miejscowości Ujście wpada do Noteci. Średni przepływ rzeki w Pile wynosi $27 \text{ m}^3/\text{s}$. Gwda wpada do mniejszej w tym miejscu Noteci - średni jej przepływ w Ujściu po połączeniu obu rzek to $44 \text{ m}^3/\text{s}$.

Gwda na zalewie Koszyckim

Lasy wokół rzeki leżą na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy. Wielkie bogactwo walorów krajobrazowych stanowią: urozmaicona rzeźba terenu z rozległymi kompleksami leśnymi malownicze głęboko wcięte doliny licznych rzek moreny czołowe i doliny rynnowe z licznymi jeziorami miejsca lęgowe i ostoje rzadkich i ginących zwierząt m.in. tracza nurogęsi orła bielika orlika krzykliwego żubra i bobra oraz miejsca zlotów i przelotów żurawi gęsi i kaczek.

Zimowy spływ Gwdą proponujemy zacząć w Płytnicy, przy moście wiodącym do leśniczówki Augustowo. Dogodne miejsce do wodowania kajaka przed mostem po lewej stronie. Początkowo płyniemy przez wieś Płytnica, mijając pojedyncze domy nad brzegiem. Kiedy las po prawej stronie stanie się bardziej podmokły wypatrujemy ujścia malowniczej Płytnicy. Ujściowy odcinek tej niewielkiej rzeczki wygląda niewinnie, lecz już kilkadziesiąt metrów w górę biegu rzeki jej koryto przegradzają potężnych rozmiarów drzewa. Gwda skręca tu w lewo a przed nami pozostałości dawnego mostu kolejowego na trasie z Wałcza do Złotowa. Ocalałe jedno przesło opiera się na wysokich betonowych filarach. Za mostem po lewej stronie rozległa łąka dogodne miejsce do przybicia do brzegu. Wkrótce zaczyna się najciekawszy odcinek Gwdy; aż do Plecemina towarzyszyć nam będą w niewielkich odstępach od siebie bystrza na rzece. Rzeka staje się miejscami bardzo płytka (na wysokości Plecemina był w dawnych czasach bród – miejsce gdzie można było przekroczyć rzekę). Woda z szumem przelewa się po leżących w korycie rzeki kamieniach różnych rozmiarów. Miejscami woda mocno fалуje podnosząc poziom adrenaliny u kajakarzy. Bliskość Plecemina zwiastują zabudowania po lewej stronie; z prawej na łąkach widoczne wybiegi dla koni. Przed Krępskiem na wysokim

prawym brzegu stoją nowe budynki. W Krępsku przepływamy pod dwoma mostami; pierwszy na drodze krajowej DK 11, kolejny w centrum wsi na drodze lokalnej do stacji kolejowej Płytnica. Za mostem ujście rzeki Rurzyca a nad nim pole biwakowe **U Grzegorza** (tel. 515 053 298). Po kilkuset metrach za ujściem Rurzyca na lewym brzegu kładka dla kajakarzy na dużym polu biwakowym przy Barze Krępsko.

Gwda za Krępkiem

Pozostałości mostu kolejowego nad Gwdą koło Płytnicy

To miejsce z wieloletnią tradycją kajakową i smaczną kuchnią. Wkrótce rzeka staje się coraz szersza, znaczy to, że wpływamy na Zalew Dobrzycki, powstały wskutek spiętrzenia wód na potrzeby elektrowni wodnej w Dobrzycy. Kolejne miejsce gdzie można dobrze zjeść to położony malowniczo na Zalewie Hotel nad rozlewiskiem. W Dobrzycy czeka nas przenoska przez teren elektrowni; robimy to z lewej strony. Niecałe 500 metrów dzieli nas od kładki kajakowej przy moście, gdzie możemy zakończyć spływ w razie niepogody.

Płynąc dalej napotkamy z lewej strony ujście Glomii, nad którą leży czynny w sezonie letnim Hotel Stary Młyn. Za Dobrzycą Gwda robi dużą pętlę, przy której do niedawna stały zabudowania osady Gonie. Istniała przynajmniej w końcu XVIII wieku; swoje miejsce zamieszkania miał tutaj po pierwszym rozbiorze pruski zarządca miasta Piły. Lewy brzeg staje się coraz wyższy i bardziej stromy. Prowadzi nim ścieżka spacerowa przygotowana jeszcze przez niemieckich leśników. Rozległa polana na prawym brzegu przed mostem na obwodnicy Piły to miejsce po zlikwidowanym w 2020 r. Barze Bieszczadzkiem; przez wiele lat oferował poczęstunek kajakarzom i innym podróżnym. Za mostem na prawym brzegu widzimy coraz bardziej podchodzącą pod rzekę zabudowę Piły. Brzegiem prowadzi ścieżka, miejsce spacerów pilan. Kolejne rozlewisko rzeki to spiętrzenie Gwdy przed elektrownią Koszyce. Przenoska z lewej strony, my jednak tutaj kończymy swój spływ; na prawym brzegu przed ogrodzeniem elektrowni prowadzi droga, którą można podejść pod sama rzekę.

Mało znane dopływy Gwdy uchodzące do niej poniżej Krępska i w Dobrzycy to Pankawa i Głomia. Nadają się one do zimowego pływania dla doświadczonych kajakarzy, którzy mają za sobą zimowe pływanie po łatwiejszych rzekach opisanych w przewodniku.

PANKAWA

Oficjalna nazwa tej niewielkiej rzeki to Pękawnica. Wśród tubylców zwana jest Pankawą. Długość około 20 km. Początkowy odcinek to tzw. Kanał Sokołeński jest nieatrakcyjny dla kajakarzy. Odcinek leśny jest ciekawy przyrodniczo dzięki wybudowanym stopniom retencyjnym. Spływ można rozpocząć przy szosie z Płecemina do Paruszki a zakończyć według uznania nawet na Gwdzie, do której wpada poniżej Krępska. Dla spływów kajakowych nadaje się zaledwie przez kilka dni w roku ale warto czekać na ten moment. Po obfitych opadach podnosi się poziom wody na tyle aby można było pokusić się o spływ (najlepiej jedynką). W swoim dolnym biegu Pankawa ma głęboką dolinę i płynie wartko niczym górską rzeką. Liczne zakręty, kamienie w nurcie powodują szybsze bicie serca nawet o doświadczonych kajakarzy. Odcinek można spłynąć w 4-5 godzin.

GŁOMIA

Długość rzeki wynosi ponad 50 km. Początkowe odcinki są nieciekawe ze względu na niskie stany wody oraz fakt, że rzeka płynie przez krajobraz rolniczy. Najciekawszy jest odcinek ujściowy od Skórki do Dobrzycy - ma zaledwie 10 km długości; duża ilość zwałek wydłuża jednak znacznie czas spływu. Rzeką do pływania zimą tylko dla doświadczonych kajakarzy, należy liczyć się z dużą ilością przeszkód.

Pankawa

Głomia przed młynem w Dobrzycy

PEYTNICA

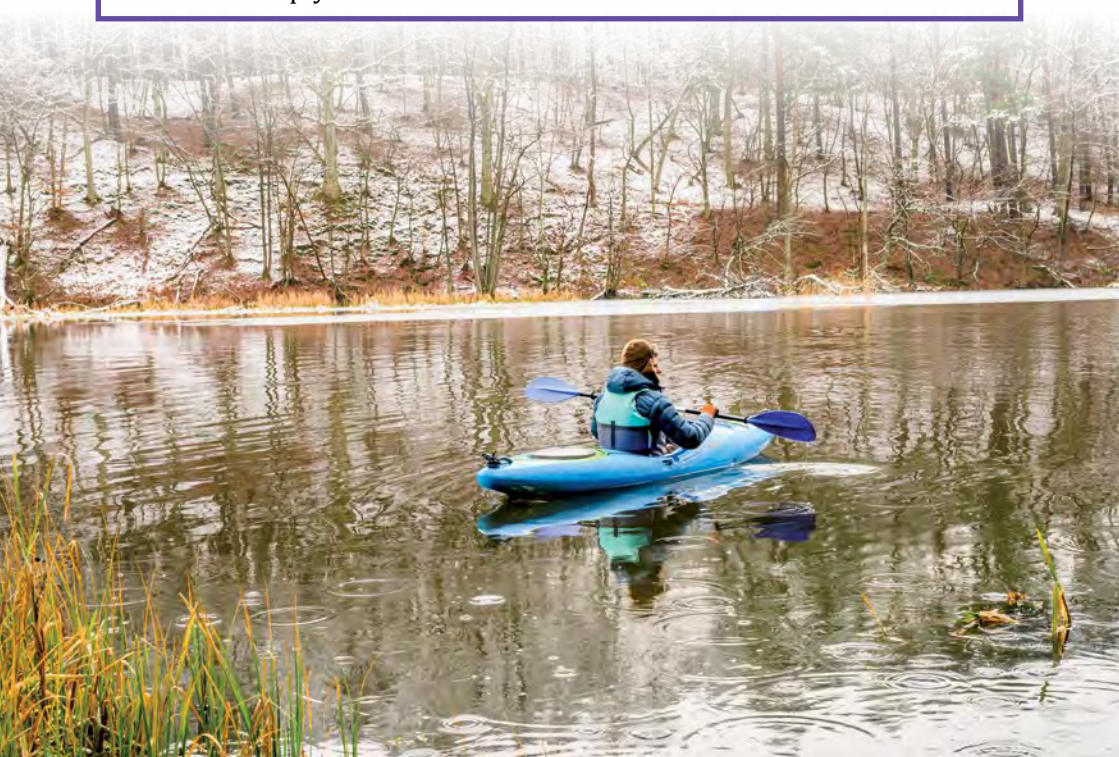
Jest prawym dopływem Gwdy. Długość jej wynosi 60 km, ma 70 m spadku. Rzeka bez masowego ruchu turystycznego z uwagi na swoją trudność. Bieg rzeki można podzielić na trzy różniące się od siebie odcinki: pierwszy – jeziorowy, gdzie rzeka płynie krótkimi odcinkami między długimi jeziorami leżącymi na obszarze dawnego poligonu Gross Born. Nad rzeką przed powstaniem poligonu istniało kilka starych wsi, które zostały wysiedlone a obecnie pozostały po nich

stare cmentarze i porośnięte ruiny domostw. Było to m.in. wieś Płytnica (z przydomkiem „na Pomorzu” dla odróżnienia od wielkopolskiej wsi o tej samej nazwie).

Po opuszczeniu poligonu rzeka ma charakter uregulowanego rowu melioracyjnego i taki stan rzeczy mamy do miejscowości Budy. Stąd rozpoczyna się trzeci najpiękniejszy ale zarazem najtrudniejszy odcinek rzeki z dużą ilością drzew w nurcie. Większe dopływy to **Kamionka** w Budach i **Samborka** w Smolarach.

Zimowe BHP

1. Nie pływamy sami. W razie wywrotki sąsiednie załogi pomogą nam w szybkim dostaniu się i zadbają o nasz sprzęt.
2. Zabieramy zawsze ubranie na zmianę w wodoszczelnym worku.
3. Przede wszystkim ochramiamy dłonie i głowę; w kontakcie nawet z kroplami wody i wiatrem szybko wychłodzą się i wpłyną na nasze samopoczucie na spływie.

Fundacja Centrum Aktywności Obywatelskiej
Wydawnictwo Kresy Zachodnie